

13. BÖLÜM

YURT DIŞINDA İKİ DİLLİLİĞİ YÜRÜTEN KURUMLAR

Kürşad KARA¹

GİRİŞ

Ana dili, bir milletin kimliğini ortaya koyan temel unsurlardan birisidir. Vatanşlık bilincinin oluşmasında ve toplulukların millet vasfının öne çıkmasında ana dili belirleyicidir. Bu nedenle güçlü devletler gerek yurt içindeki gerekse de yurt dışındaki vatandaşlarının birçok temel sorunları ile ilgilendikleri gibi onların ana dili eğitimiyle de ilgilenmeyi kendilerine bir görev bilmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1960'lı yıllardan sonra birçok ülkeyle işgücü anlaşmaları imzalamış, bu anlaşmalarla birlikte birçok ülkeye işçilerimiz göç etmiştir. Geldiğimiz noktada ise bugün sadece Avrupada değil dünyanın dört bir tarafında yaklaşık 6,5 milyon vatandaşımız yaşamaktadır. Devletimiz birçok kurumu ile yurt dışında yaşayan vatandaşlarına çeşitli hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetlerin öne çıkan ortak noktası; yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın anavataana bağlılıklarının korunması, ana dili ve kimliklerinin muhafaza edilmesi, yaşadıkları yabancı devletlerdeki sosyal statülerinin iyileştirilmesi şeklindedir. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti Devleti, anayasasının 62. maddesi gereğince yabancı ülkelerde çalışan vatandaşlarının aile birliğinin, çocuklarının eğitiminin ve kültürel ihtiyaçlarının sağlanmasını görevleri arasında görmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti de yurt dışındaki vatandaşlarının ve soydaşlarının milli kimliklerini korumak, millet olma bilinçlerini diri tutmak için ana dili eğitimi vermeyi amaç edinmiştir. Çünkü dilin korunması milli kimliğin korunmasına da yardımcı olmaktadır. Ayrıca sağlıklı ana dili eğitimi ile bireyin yabancı toplumlarda daha etkin birey olması da sağlanacaktır. İki dilli ve iki kültürlü ortamda yetişen bir çocuğun ana dilini iyi bilme ile toplum dilini öğrenme arasında

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Bu yüzden devletlerin kendi vatandaşlarına yapacakları en büyük yatırımlarından biri ana dili eğitimidir. Büyük devlet olmak bu tarihi sorumluluğu yerine getirmekle de bağlantılıdır.

ÖZET

Ana dili, bir milletin kimliğini ortaya koyan temel unsurdur. Toplulukların milletleşme sürecine ana dili eğitimi doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle güçlü devletler vatandaşlarının ana dili eğitimi ile ilgilenmeyi kendilerine bir görev bilmişlerdir. Bu süreç yut içindeki vatandaşların yanı sıra yurt dışına çeşitli sebeplerle gitmek zorunda kalan vatandaşları da kapsamaktadır. Yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve gençlerimizin ana dillerinde yetkinliklerinin artırılması için ana dili eğitimi veren kurumlarımız; Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Maarif Vakfı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Yunus Emre Enstitüsüdür. Bu kurumların ortak amaçları Türk dilinin öğretilmesi, Türk kültürünün yurtdışında tanıtılması, yayılması ve korunması, yurtdışındaki vatandaşlarımız ve soydaşlarımızın ana vatanla kültürel bağlarının korunmasıdır. Son dönemlerde bu kurumların kapsam alanı genişletilerek sadece doğrudan yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın ana dili eğitimi ile ilgilenilmemiş soydaşlarımıza da ana dili eğitimi verilecek şekilde düzenlemeler yapılmıştır.

Değerlendirme Soruları

1. Ana dili eğitimi politikalarının belirlenmesinde nelere öncelik verilmelidir?
2. İki dilli eğitime dil-millet ilişkisi açısından bakıldığında neler söylenebilir?
3. Dil asimilasyonu hakkında bilgi veriniz?
4. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın ana dili eğitimi için ne tür faaliyetler yapılmalıdır?
5. Yurt dışında iki dilliliği yürüten kurumlarımız hakkında kısaca bilgi veriniz?

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (1982), *Her Yönüyle Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aytan, T., Başkapan, A. & Uysal, G. (2018). Avrupalı Türkler ana dili eğitimi çalıştayları üzerine bir değerlendirme. *Turkophone*, 5 (2), 16-34.
- Bican, G. (2014). 1. uluslararası Avrupada iki dilli Türklerin ana dili eğitimi çalıştay. *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, 6(1), 317-320.
- Bican, G. (2017). İki dilliliğin tanımlanması: Kuramsal tartışmalar ve güncel yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 5(2), 353-366.
- Çelik, M. E. (2020). İki Dillilik ve Bulgaristan Türklerinin iki dilliliği üzerine bir inceleme. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20),241-262.

- Deniz, K. & Uysal, B. (2010). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni ve yurt dışındaki Türk çocukları için Türkçe ve Türk kültürü öğretim programı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 239-261.
- Ortaköylü, S., Satılmış, S. ve Eyüp B. (2020). Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına yönelik yapılan araştırmalar üzerine bir analiz çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 87-112.
- Uzun, N. E. (2012). Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 19 (2), 115-134.
- Yazıcı, Z. & Temel, Z. F. (2011). İki dilli ve tek dilli çocuklarda dil gelişimi okuma olgunluğu ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 145-158.
- Yağmur, K. (2006). Batı Avrupada Türkçe Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Dil Dergisi*, 134, 31-48.

Web Kaynakları

- <http://www.meb.gov.tr/>
<http://abdigm.meb.gov.tr/>
<http://yyegm.meb.gov.tr/>
<https://www.yee.org.tr/>
<https://turkiyemaarif.org/>
<https://www.ytb.gov.tr/>